

Một số giải pháp xây dựng văn hóa học đường tại các trường đại học trong bối cảnh hội nhập quốc tế ở Việt Nam hiện nay

Đặng Thị Minh Phương*

TÓM TẮT

Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng Cộng sản Việt Nam xác định mục tiêu của giáo dục đào tạo ở Việt Nam hướng đến "xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện, có sức khỏe, năng lực, trình độ, có ý thức, trách nhiệm cao đối với bản thân, gia đình, xã hội, và Tổ quốc". Xây dựng văn hoá học đường là một trong những cơ sở, nền tảng để đạt mục tiêu trên, góp phần thực hiện sứ mạng, giá trị, mục tiêu giáo dục của nhà trường theo hướng đức-trí-thể-mỹ. Để phát triển nguồn nhân lực, đáp ứng yêu cầu nhân lực chất lượng cao của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư và hội nhập quốc tế trong các trường học thì việc xây dựng văn hóa học đường lành mạnh, dân chủ, cởi mở, hạnh phúc là yêu cầu cấp thiết đối với bất cứ trường đại học nào muốn phát triển bền vững. Bài viết tập trung làm rõ khái niệm văn hóa học đường, thành tựu và hạn chế trong xây dựng văn hóa học đường, từ đó đề xuất một số giải pháp để xây dựng văn hóa học đường tại các trường đại học ở Việt Nam trong bối cảnh toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế hiện nay.

Từ khoá: văn hóa, văn hóa học đường, đại học, hệ giá trị, hội nhập quốc tế, Đảng Cộng sản Việt Nam

ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong các hoạt động giáo dục của trường đại học, văn hoá học đường tham gia trực tiếp vào quá trình hoàn thiện nhân cách sinh viên, là nhân tố quan trọng góp phần thực hiện sứ mạng, mục tiêu đào tạo và thương hiệu của các trường đại học. Văn hoá học đường là sản phẩm văn hóa tinh thần của xã hội, của tập thể cán bộ, giảng viên và sinh viên trong mỗi trường học và được biểu hiện thông qua nhận thức, thái độ, hành vi ứng xử văn hóa của cá nhân, tổ chức bộ máy hoạt động của nhà trường. Nội dung của văn hoá học đường trong trường đại học bao gồm: Hệ giá trị, những thiết chế, thể chế trong trường học đảm bảo cho hệ giá trị được hiện thực hóa, những chuẩn mực hành vi được thực hiện thông qua các mối quan hệ giữa các thành viên trong nhà trường. Hiện nay, xây dựng văn hóa học đường là vấn đề vừa có tính thời sự, vừa là định hướng sâu rộng để hướng tới chất lượng, giá trị, đẳng cấp của trường học, qua đó phát triển giá trị con người trong mỗi sinh viên. Để xây dựng các trường đại học nói chung, trường học nói riêng trở thành môi trường giáo dục lành mạnh, có các mối quan hệ trong nhà trường thân thiện, đạt chất lượng giáo dục tốt nhất chính là mục tiêu chung hướng đến trong xây dựng văn hóa học đường. Bên cạnh những thành tựu đạt được trong xây dựng văn hóa học đường, trong các trường học hiện nay còn có hiện tượng bạo lực học

đường, có những ứng xử chưa chuẩn mực trong văn hóa học đường, có những hành vi lệch chuẩn trong trường học. Chính vì vậy, nghiên cứu để xuất một số giải pháp để xây dựng văn hóa học đường tại các trường đại học là vấn đề cần được lý giải một cách toàn diện trên nhiều nội dung.

NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

Khái niệm văn hóa học đường

Trong các hoạt động giáo dục của trường đại học, văn hoá học đường tham gia trực tiếp vào quá trình hoàn thiện nhân cách sinh viên, là nhân tố quan trọng góp phần thực hiện sứ mạng, mục tiêu đào tạo và thương hiệu của các trường đại học. Trong bối cảnh hội nhập quốc tế, giáo dục đại học không chỉ hướng đến giáo dục kiến thức chuyên môn mà điều quan trọng là trong quá trình đào tạo cần từng bước rèn luyện sinh viên về kỹ năng sống, lối sống, đạo đức, trách nhiệm đối với bản thân, gia đình, cộng đồng; hướng đến mục tiêu của các trường đại học là đào tạo công dân toàn cầu, gắn với nhận thức về hội nhập quốc tế và cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Do vậy, tìm hiểu rõ khái niệm văn hóa học đường, từ đó góp thêm một số giải pháp cho việc xây dựng văn hóa học đường ở các trường đại học hiện nay là việc có ý nghĩa.

Khái niệm *văn hóa học đường* xuất hiện từ những năm 1990 ở các nước như Úc, Anh, Mỹ... Khái niệm

Khoa Lý luận chính trị, Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh, Việt Nam

Liên hệ

Đặng Thị Minh Phương, Khoa Lý luận chính trị, Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh, Việt Nam

Email: dangthiminhpuong@iuh.edu.vn

Lịch sử

- Ngày nhận: 29-8-2023
- Ngày chấp nhận: 20-10-2023
- Ngày đăng: 15-11-2023

DOI:

<https://doi.org/10.32508/stdjssh.v7iS1.938>

Bản quyền

© ĐHQG Tp.HCM. Đây là bài báo công bố mở được phát hành theo các điều khoản của the Creative Commons Attribution 4.0 International license.

Trích dẫn bài báo này: Phương D T M. Một số giải pháp xây dựng văn hóa học đường tại các trường đại học trong bối cảnh hội nhập quốc tế ở Việt Nam hiện nay. *Sci. Tech. Dev. J. - Soc. Sci. Hum.* 2023; 7(S1):S140-S149.

này nhanh chóng trở thành thuật ngữ được sử dụng nhiều trong các trường học ở khắp nơi trên thế giới. Ở Việt Nam, khái niệm văn hóa học đường trong những năm gần đây nhận được sự quan tâm, nghiên cứu của nhiều học giả, chính khách, nhà nghiên cứu giáo dục trong và ngoài nước.

Theo Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo Nguyễn Kim Sơn trong bài phát biểu tại Hội thảo Giáo dục Việt Nam 2021 với chủ đề *Văn hóa học đường trong bối cảnh đổi mới giáo dục và đào tạo* thì “văn hóa học đường là bao gồm các thành tố, các hoạt động của trường học, cùng các yếu tố liên quan nhưng cốt lõi là hệ thống các chuẩn và hệ các giá trị, trong đó bao gồm quy tắc ứng xử trong hoạt động dạy, học và các quan hệ ứng xử khác, khi những điều đó đạt tới chuẩn mực và các giá trị được xác định thì lúc đó đạt tới giá trị của văn hóa”¹.

Tác giả Trần Thị Tùng Lâm cho rằng “văn hóa học đường” là: “Hệ thống những giá trị, những chuẩn mực vật chất và tinh thần được tích lũy qua quá trình phát triển của nhà trường. Những giá trị đó tác động trực tiếp đến nhận thức, thái độ, hành vi của các thành viên nhằm tạo nên môi trường văn hóa chuẩn mực, phù hợp với mục đích giáo dục và tạo nên bản sắc riêng cho mỗi tổ chức sư phạm” [2, tr.35].

Như vậy, cho đến nay đã có nhiều tác giả đưa ra khái niệm văn hóa học đường với những cách tiếp cận khác nhau trên ở nhiều phương diện. Nhìn chung, các khái niệm đều thống nhất theo cách hiểu chung đó là: *Văn hóa học đường là hệ các giá trị, các chuẩn mực, các quy tắc trong phạm vi nhà trường*. Như vậy, hiểu theo nghĩa rộng thì văn hóa học đường có thể coi là một bộ phận của văn hóa giáo dục, là một phần của văn hóa nói chung.

Văn hóa học đường trong các trường đại học là nền tảng để xây dựng một trường đại học thành công, nâng cao uy tín, thương hiệu của nhà trường, tạo ra những giá trị mới, là nơi bồi đắp niềm tin, lý tưởng, khát vọng cống hiến đối với giảng viên và sinh viên, góp phần tạo nên nguồn nhân lực chất lượng cao cho quá trình xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam hiện nay.

Một số thành tựu và hạn chế trong xây dựng văn hóa học đường tại các trường đại học ở Việt Nam

Trong một trường học, hoạt động bao trùm, tổng quát, cơ bản nhất chính là dạy và học. Theo đó, toàn bộ các quan hệ giữa giảng viên và sinh viên, giữa thầy, cô giáo và học sinh được xem là quan hệ quan trọng, lớn nhất. Một trong những giá trị quan trọng nhất của trường học là hướng người học đạt đến đức - trí -

thể - mỹ. Văn hóa học đường là văn hóa giáo dục giới hạn trong phạm vi không gian nhà trường và một yếu tố quan trọng, ảnh hưởng đến chất lượng đào tạo của trường đại học. Trong thời gian qua, tại các trường học nói chung, trường đại học tại Việt Nam nói riêng, văn hóa học đường đã đạt được những thành tựu quan trọng, cụ thể như sau:

Công tác chỉ đạo, thực hiện xây dựng văn hóa học đường nhận được sự quan tâm của hệ thống chính trị, từ Trung ương đến cơ sở và của toàn xã hội

Văn hóa học đường ở mỗi trường đại học chính là chất lượng, uy tín giáo dục và đây là yếu tố tạo niềm tin cho xã hội trong việc thực hiện chức năng sứ mệnh nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài. Sản phẩm của trường đại học là những công dân tốt, những con người phát triển toàn diện đức - trí - thể - mỹ, nguồn nhân lực có phẩm chất, năng lực, đáp ứng yêu cầu của xã hội. Văn hóa học đường tại trường đại học luôn là vấn đề hết sức quan trọng, được cả xã hội quan tâm. Được sự quan tâm của Đảng, Nhà nước, các Bộ, ban, ngành, nhiều nghị quyết, thông tư, đề án về văn hóa trong các trường học đã ban hành. Nghị quyết số 29-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng, ngày 4/11/2013 “*Về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*”. Thực hiện Nghị quyết số 29-NQ/TW của Trung ương Đảng, Chính phủ và Thủ tướng Chính phủ đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo về xây dựng văn hóa học đường, xây dựng môi trường giáo dục an toàn, lành mạnh, thân thiện. Có thể đề cập đến các quyết định, thông tư cụ thể sau: Thông tư số 26/2017/TT-BGDĐT, ngày 18 tháng 10 năm 2017 của Bộ Giáo dục và Đào tạo “*Quy định tổ chức hoạt động văn hóa của học sinh, sinh viên trong các cơ sở giáo dục*”. Quyết định 1299/QĐ-TTg 2018 của Thủ tướng Chính phủ, ngày 3 tháng 10 năm 2018 phê duyệt *Đề án Xây dựng văn hóa ứng xử trong trường học giai đoạn 2018-2025*. Quyết định 1299 đã nêu rõ các nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu cho đội ngũ nhà giáo, cán bộ quản lý giáo dục, nhân viên, sinh viên, gia đình và cộng đồng về các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về giáo dục đạo đức, lối sống, văn hóa ứng xử trong trường học. Mục tiêu chung của Đề án “*Xây dựng văn hóa ứng xử trong trường học giai đoạn 2018- 2025*” hướng đến là: “*Tăng cường xây dựng văn hóa ứng xử trong trường học nhằm tạo chuyển biến căn bản về ứng xử văn hóa của cán bộ quản lý, nhà giáo, nhân viên, sinh viên để phát triển năng lực, hoàn thiện nhân cách, lối sống văn hóa; xây dựng văn hóa trường học lành mạnh, thân thiện; nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo; góp phần xây dựng*

con người Việt Nam: yêu nước, nhân ái, nghĩa tình, trung thực, đoàn kết, cần cù, sáng tạo”³. Trên cơ sở những văn bản, nghị quyết, thông tư, đề án trên, Bộ Giáo dục và Đào tạo Giáo dục đã chỉ đạo các cơ sở giáo dục tập trung triển khai, xây dựng nhiều nội dung như: Cơ sở vật chất trường học theo tiêu chí an toàn, thân thiện, đạt chuẩn; môi trường giáo dục văn minh, nhân ái, xanh - sạch - đẹp; “văn hóa ứng xử học đường văn minh, thanh lịch”, “văn hóa giao tiếp” trong các cơ sở giáo dục. Các giải pháp để đẩy mạnh tuyên truyền và giáo dục đạo đức, lối sống, cách thức ứng xử văn hóa và những kỹ năng sống cho trẻ em, sinh viên cũng được chỉ rõ. 100% cơ sở giáo dục đã xây dựng kế hoạch và triển khai xây dựng Bộ quy tắc ứng xử. Việc lồng ghép giáo dục văn hóa học đường trong chương trình giáo dục chính khóa đang dần hiệu quả, phù hợp; đặc biệt việc đổi mới dạy và học các môn lý luận chính trị, sinh hoạt Đoàn, Hội được nhấn mạnh; tăng cường liên hệ với thực tiễn, các tấm gương người thực việc thực; đề cao trách nhiệm của các giảng viên tham gia giáo dục kiến thức, đạo đức, lối sống cho sinh viên.

Công tác tuyên truyền cho sinh viên về những quy định trong quy tắc ứng xử văn hóa học đường, được các trường đại học chủ động thực hiện. Nhiều cơ sở giáo dục đã chủ động tuyên truyền cho học sinh Bộ Quy tắc ứng xử trong trường học nhằm điều chỉnh cách ứng xử của các thành viên trong cơ sở giáo dục. Với phương châm “nhân cái đẹp, dẹp các xấu”, trước thực trạng bạo lực học đường vẫn tiếp diễn, nhiều hình thức tuyên truyền được khuyến khích thực hiện như: Không sử dụng mạng xã hội làm ảnh hưởng xấu đến môi trường giáo dục, cán bộ quản lý phải bao dung, trách nhiệm, đối xử công bằng; Giáo viên phải có ngôn ngữ chuẩn mực, dễ hiểu; phụ huynh không được bịa đặt, xúc phạm giáo viên.

Giáo dục đạo đức, lối sống, ứng xử văn hóa và kỹ năng sống cho sinh viên được đẩy mạnh cả về nội dung và hình thức

Công tác triển khai giáo dục văn hóa học đường được các cơ sở giáo dục thực hiện đầy đủ, đồng bộ, coi đó là nhiệm vụ quan trọng được thực hiện song song với giải pháp nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện. Nội dung giáo dục, xây dựng văn hóa học đường được lồng ghép, tích hợp với các môn học, hoạt động giáo dục của mỗi trường đang dần hiệu quả, phù hợp. Chất lượng dạy - học trong các cơ sở giáo dục từng bước được nâng lên. Ý thức học tập, rèn luyện của sinh viên có bước chuyển biến căn bản.

Những giá trị truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc Việt Nam được lưu truyền qua nhiều thế hệ như: Tôn sư trọng đạo, uống nước nhớ nguồn, tiên học lễ hậu học văn, kính thầy mến bạn.v.v...được giữ gìn,

bảo tồn và phát huy trong các trường học. Trong các trường học, nhiều cuộc vận động, phong trào thi đua sôi nổi được triển khai và đạt được kết quả tích cực như: Xây dựng trường học thân thiện, sinh viên tích cực, Cuộc vận động Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” gắn với cuộc vận động “Mỗi thầy giáo, cô giáo là một tấm gương đạo đức, tự học và sáng tạo”. “Tất cả vì học sinh thân yêu”.v.v... Nội dung chính của các cuộc vận động, phong trào thi đua tập trung vào các tiêu chí: Xây dựng trường, lớp xanh, sạch, đẹp, sống an toàn; dạy và học có hiệu quả, phù hợp với đặc điểm ở mọi lứa tuổi, giúp các em tự tin trong học tập; rèn luyện các dạng kỹ năng sống cho sinh viên; tổ chức các hoạt động tập thể vui tươi, lành mạnh, thể dục thể thao; tham gia xây dựng tìm hiểu, chăm sóc và phát huy giá trị các di tích lịch sử, văn hóa, cách mạng ở địa phương; nêu gương về đạo đức của cán bộ quản lý, giáo viên trong nhà trường; nâng cao năng lực chuyên môn, tinh thần trách nhiệm trước công việc; xây dựng môi trường học đường an toàn, lành mạnh. Những cuộc vận động, phong trào thi đua đã góp phần xây dựng môi trường văn hóa học đường lành mạnh, thân thiện, cởi mở, dân chủ, phát huy tinh tiên phong gương mẫu của các thành viên trong trường học.

Bên cạnh những kết quả đạt được, văn hóa học đường tại các trường đại học còn tồn tại những bất cập, hạn chế, cụ thể như sau:

Hiện tượng bạo lực học đường, biểu hiện lệch chuẩn về đạo đức, lối sống vẫn xảy ra ở các cơ sở giáo dục. Ở Việt Nam, từ năm 2006 đến nay, văn hóa học đường thường xuyên được Bộ Giáo dục và Đào tạo chủ động ban hành và triển khai thực hiện thông qua nhiều cuộc vận động “Nói không với tiêu cực trong thi cử và bệnh thành tích trong giáo dục” (2006 - 2007); cuộc vận động “Mỗi thầy, cô giáo là tấm gương đạo đức, tự học và sáng tạo” (2007 - 2008); phong trào thi đua “Xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực” (2008); Quy định Quy tắc ứng xử trong cơ sở giáo dục mầm non, cơ sở giáo dục phổ thông, cơ sở giáo dục thường xuyên (2019). Nhằm xây dựng văn hóa ứng xử trong trường học giai đoạn 2018 - 2025, ngày 03/10/2018, Thủ tướng đã ban hành Quyết định 1299/QĐ-TTg phê duyệt Đề án “Xây dựng văn hóa ứng xử trong trường học giai đoạn 2018 - 2025”. Kết quả của các cuộc vận động, phong trào trên đã có tác động tích cực đến việc xây dựng môi trường sư phạm lành mạnh; giáo dục ý thức, kỹ năng sống cho sinh viên, góp phần thúc đẩy việc nâng cao chất lượng dạy và học. Đại bộ phận sinh viên theo học tại các trường đại học luôn nêu cao ý thức để bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa tốt đẹp của dân tộc Việt Nam. Đó là truyền thống tôn sư trọng đạo, uống nước nhớ

nguồn, phát huy tinh thần sáng tạo, chủ động trong học tập; rèn luyện bản lĩnh chính trị, giữ vững phẩm chất đạo đức cá nhân, đồng hành và tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý của Nhà nước và kiên định mục tiêu độc lập dân tộc dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Tuy nhiên, chịu ảnh hưởng từ những mặt trái của kinh tế thị trường, một bộ phận nhỏ sinh viên mắc phải các tệ nạn xã hội, trở thành tội phạm, chạy theo lối sống hưởng thụ trước mắt, thiếu ý thức kỷ luật, “nhặt Đảng” và “khô Đoàn” có chiều hướng gia tăng gây ra những hệ lụy cho cả gia đình, phía nhà trường và toàn xã hội. Xã hội phải chứng kiến nhiều biểu hiện lệch chuẩn về đạo đức, lối sống trong môi trường học đường: “Đạo đức, lối sống trong gia đình, học đường, xã hội có mặt xuống cấp đáng lo ngại, gây bức xúc cho xã hội” [4, tr.272]. Một bộ phận sinh viên có ứng xử thiếu văn hóa, kém hiểu biết, gây ảnh hưởng đến tinh thần và môi trường văn hóa giáo dục tốt đẹp trong trường học. Ở nơi này hay nơi khác tình trạng bạo lực học đường vẫn còn xảy ra giữa sinh viên với sinh viên, giữa giáo viên và sinh viên như: Hiện tượng sinh viên tố giảng viên “ga tình đổi điểm”, sinh viên “chủ động ga gãm thầy”⁵ nói xấu người khác, đối trá, nói tục, chửi thề, cãi vã, đánh nhau diễn ra trong phạm vi trường học.v.v... Những hành vi như “xâm hại thân thể, sức khỏe; lăng mạ, xúc phạm danh dự, nhân phẩm (...) gây tổn hại về thể chất, tinh thần của người học”⁶ làm ảnh hưởng không tốt đến môi trường giáo dục ở trường. Một bộ phận sinh viên có biểu hiện của lối sống thực dụng, thiếu tôn trọng các giá trị văn hóa đạo đức truyền thống của dân tộc⁵. Lôi kéo để đánh nhau, một số khác lại thân nhiên theo dõi việc đánh nhau và quay video đăng lên mạng. Một bộ phận nhỏ giáo viên không giữ được chuẩn mực, hoặc có hành vi ứng xử lệch lạc để ảnh hưởng không nhỏ đến hình ảnh người thầy. Hiện tượng giáo viên bạo lực, có những hành vi thiếu chuẩn mực với sinh viên, dù không phổ biến nhưng cũng góp phần gây nên sự xuống cấp của văn hóa học đường. Trong những năm qua, văn hóa học đường ở một số nơi, một số trường học còn có một số cán bộ làm công tác quản lý khi giao tiếp, đối thoại với nhân viên cấp dưới của mình còn sử dụng ngôn ngữ chưa phù hợp, thiếu uyển chuyển, linh hoạt thậm chí là cứng nhắc. Trong một số cuộc họp, sự thiếu tinh tế của người quản lý khi phê bình cấp dưới chưa phù hợp, từ ngữ sử dụng còn chưa tế nhị. Điều này đã tạo nên tâm lý căng thẳng, có thể gây hiểu lầm lẫn nhau. Đôi khi còn có những biểu hiện thiếu dân chủ, hiện tượng bằng mặt không bằng lòng. Một số ít giáo viên đôi lúc còn phát ngôn chưa thật sự chuẩn mực, trong các cuộc họp có lúc phát biểu không tuân theo điều hành của chủ trì cuộc họp. Những hiện tượng nêu trên khiến cho mối quan hệ

giữa giảng viên – sinh viên có nơi bị ảnh hưởng, tác động không tốt đến hình ảnh người giáo viên và ảnh hưởng cả đến việc xây dựng văn hóa nhà trường. Bên cạnh đó, một số phụ huynh “cây quỳn”, “cây tiền” có những hành động thiếu nhân văn, xem thường thầy, cô giáo.v.v... Những biểu hiện trên làm ảnh hưởng đến chất lượng dạy và học, gây tổn hại tới môi trường trong học đường.

Nội dung và các hoạt động xây dựng, hình thức tổ chức giáo dục văn hóa học đường ở một số trường còn chưa phong phú, thiếu sức hút ... Văn hóa học đường với nội dung rất đa dạng, phong phú và có thể tiếp biến ở mỗi một giai đoạn khác nhau. Tuy nhiên, ở các trường đại học hiện nay, nội dung giáo dục văn hóa học đường còn nặng hình thức, lý thuyết, định tính, tính ứng dụng chưa cao.

Có nhiều nguyên nhân của tình trạng trên, nhưng một trong những nguyên nhân quan trọng là ở cả cấp độ chính sách lẫn tổ chức thực hiện, chưa có sự quan tâm thỏa đáng đến việc xây dựng văn hoá học đường. Một nguyên nhân khác là bệnh thành tích trong nhà trường⁷, vấn đề thiếu trung thực trong dạy học, thi, đánh giá chất lượng giáo dục để xây dựng văn hoá nhà trường theo định hướng “Học thật, thi thật và nhân tài thật”⁸. Tuy nhiên, hiện nay còn có hiện tượng việc giáo dục đạo đức, lối sống, nhân cách, dạy kỹ năng mềm cho sinh viên còn chưa được quan tâm, bố trí giảng dạy với dung lượng phù hợp so với công tác truyền dạy kiến thức.

Một số giải pháp để xây dựng văn hóa học đường tại trường đại học

Trường đại học là nơi đào tạo ra nguồn nhân lực chất lượng cao phục vụ đắc lực cho sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam. Cùng với việc không ngừng nâng cao chất lượng giảng dạy, học tập và nghiên cứu khoa học, nhà trường phải coi trọng xây dựng văn hóa học đường cho sinh viên bởi: “Văn hóa học đường là vấn đề rất lớn, rất hệ trọng, rất nhiều việc phải làm phía trước. Trường học không phải là ốc đảo tách biệt, văn hóa học đường là một phần của văn hóa quốc gia, xã hội. Cho nên gây dựng, phát triển văn hóa học đường trước hết bắt đầu từ thầy và trò trong nhà trường nhưng có thành công hay không là chuyện của tất cả”⁹. Trong thời gian tới, theo chúng tôi, cần thực hiện một số giải pháp cơ bản sau:

Thứ nhất, tiếp tục hoàn thiện quy chế, quy định liên quan đến văn hóa học đường

Được sự quan tâm, hỗ trợ toàn diện của Đảng, Nhà nước, các Bộ, Ban, ngành từ trung ương đến địa phương, công tác giáo dục, bồi dưỡng, rèn luyện đạo

đức lối sống, hoàn thiện nhân cách cho sinh viên, từng bước xây dựng văn hóa học đường một cách đồng bộ, toàn diện đã được triển khai thực hiện sâu rộng trên phạm vi cả nước, ở các cấp, các ngành, các trường trong hệ thống giáo dục quốc dân. Trong thời gian tới, các cơ quan quản lý nhà nước theo thẩm quyền của từng cấp cần rà soát hệ thống các văn bản, sửa đổi, hoàn thiện hệ thống văn bản chỉ đạo, điều hành liên quan đến văn hóa học đường, trong đó có quy tắc ứng xử của nhà giáo, quy tắc ứng xử của cơ sở giáo dục. Xây dựng đề án, chương trình, kế hoạch, thiết chế văn hóa học đường làm cơ sở cho định hình văn hóa mới trong trường học đáp ứng yêu cầu của thời đại mới. Để xây dựng văn hóa học đường trong trường học cần có sự phối hợp đồng bộ của nhiều cấp, bộ, ban, ngành và toàn xã hội; trong đó Bộ Giáo dục và Đào tạo đóng vai trò hết sức quan trọng trong quản lý, đào tạo, giáo dục, xây dựng văn hóa học đường nhằm xây dựng, phát triển các trường học trở thành môi trường văn hóa - giáo dục lành mạnh, các thành viên trong trường học có những ứng xử văn hóa chuẩn mực. Trong nhiệm vụ và giải pháp năm học 2020-2021, 2021-2022, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã quy định xây dựng văn hóa ứng xử trong trường học, xây dựng văn hóa học đường là một nhiệm vụ trong công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho sinh viên: “xây dựng văn hóa ứng xử trong trường học, nâng cao hiệu quả phối hợp giữa nhà trường, gia đình và địa phương trong quản lý, giáo dục đạo đức, lối sống, kỹ năng sống cho sinh viên; tăng cường an ninh, an toàn trường học và các giải pháp phòng, chống bạo lực học đường”¹⁰. Tuy nhiên, xét trên tổng thể, văn hóa học đường vẫn chưa được đề cập rõ, tường minh trong chương trình giáo dục. Vì vậy, Bộ Giáo dục và Đào tạo đang tiếp tục rà soát, sửa đổi, hoàn thiện hệ thống văn bản chỉ đạo quy định về văn hóa học đường; thực hiện chuyển đổi số trong giáo dục, bảo đảm an toàn cho sinh viên; thực hiện hiệu quả Bộ quy tắc ứng xử. Trong các trường học, các trường cần ban hành quy định cụ thể về văn hóa ứng xử của trường. Các quy định này lồng ghép vào các quy định, quy chế như: Quy chế văn hóa công sở, quy định đánh giá xếp loại công chức, viên chức hàng tháng, quy chế công tác sinh viên. Văn hóa học đường lành mạnh, chuẩn mực khi được gìn giữ, xây dựng, bảo vệ, phát huy trong một môi trường, không gian văn hóa học đường cụ thể. Do đó, các trường phải hoàn thiện các văn bản về quy định, quy chế ở mức tốt nhất, phù hợp thực tiễn phát triển. Đồng thời, đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục, nâng cao nhận thức cho cán bộ quản lý, nhà giáo, nhân viên, sinh viên và gia đình sinh viên về sự cần thiết của việc xây dựng văn hóa học đường trong giai đoạn hiện nay.

Thứ hai, tăng cường đẩy mạnh hoạt động phục vụ cộng đồng trong các trường đại học

Trong giáo dục đại học, kết nối hoặc phục vụ cộng đồng cũng thường được xem là một phần không thể thiếu của văn hóa học đường trong các trường đại học. Theo Shen và Tian, văn hóa học đường bao gồm 3 thành tố: Văn hóa vật chất, văn hóa quản trị và văn hóa tinh thần, trong đó văn hóa tinh thần đóng vai trò cốt lõi. Văn hóa tinh thần là hệ thống các giá trị cốt lõi, quan điểm học thuật và cách thức, kết quả mọi người tham gia vào các hoạt động văn hóa của nhà trường [11, tr. 65]. Do vậy, hoạt động phục vụ cộng đồng là một trong những yêu cầu của các trường đại học hiện nay. Hoạt động phục vụ cộng đồng trong môi trường đại học có ý nghĩa thật sự to lớn “thể hiện vai trò, trách nhiệm của nhà trường trong việc đáp ứng yêu cầu của xã hội, vì lợi ích chung của cộng đồng, góp phần phát triển đời sống vật chất, tinh thần cho cộng đồng; Đồng thời mang lại cơ hội học tập cho sinh viên và giảng viên bên ngoài lớp học, giúp sinh viên thể hiện được những kiến thức đã được học và phát triển tính cách cá nhân; Xác định được trách nhiệm và quyền lợi của toàn thể cán bộ, giảng viên, nhân viên, sinh viên trong việc xây dựng và tổ chức các hoạt động kết nối và phục vụ cộng đồng”¹². Thông qua những hoạt động thiết thực từ phục vụ cộng đồng từng bước góp phần lan tỏa tri thức, văn hóa học đường và xây dựng hình ảnh của các trường đại học. Quy định phục vụ cộng đồng đã được ghi rõ trong Luật Giáo dục đại học (sửa đổi 2018). Quy định phục vụ cộng đồng cũng được nêu trong một số tiêu chí của Thông tư 12/2017/TT-BGDĐT, ngày 19 tháng 5 năm 2017 của Bộ Giáo dục và Đào tạo.

Trong Bộ tiêu chuẩn đánh giá chất lượng cơ sở giáo dục đại học 2017, có 07 tiêu chí trực tiếp đề cập đến khái niệm văn hóa¹³. Như vậy, đây là lần đầu tiên yếu tố “Văn hoá” được chính thức sử dụng để đánh giá chất lượng trường đại học¹³. Tùy thuộc vào quan điểm và tính chất của trường đại học, mỗi trường có thể quan tâm đến các hoạt động phục vụ cộng đồng không giống nhau. Trên thế giới, nhiều trường đại học đã xây dựng các ý tưởng, danh mục cụ thể phục vụ cộng đồng như Trường Đại học Nebraska Lincoln (Hoa Kỳ), Đại học New York (Hoa Kỳ), Đại học Ohio, Trường đại học Monash (Úc), Đại học Melbourne (Úc)... Các ý tưởng danh mục này rất đa dạng, phong phú và được công bố công khai trên website để mọi người có thể tham chiếu vào các hoạt động trong nhà trường. Trường đại học Nebraska Lincoln (Hoa Kỳ), đã xây dựng danh mục 366 hoạt động phục vụ cộng đồng để các trường phổ thông và đại học có thể tham khảo. Đại học Monash (Úc) ban hành một chính sách riêng về phục vụ cộng đồng.

Ở Việt Nam, trước năm 2017, nhiều trường đại học đặc biệt quan tâm vào nhiệm vụ đào tạo và nghiên cứu khoa học, các hoạt động phục vụ cộng đồng thường được xem như là các hoạt động hỗ trợ cho hoạt động đào tạo và nghiên cứu khoa học. Các hoạt động phục vụ cộng đồng chủ yếu được giao cho các tổ chức đoàn thể trong trường như: Công đoàn, Đoàn thanh niên, Hội sinh viên tổ chức với các nội dung phổ biến là đóng góp vào các quỹ tình thương của địa phương, nâng cao dân trí, hiến máu tình nguyện, mùa hè xanh, bảo vệ môi trường.v.v... Hiện nay, một số trường đại học đã bắt đầu xây dựng khái niệm “tinh thần phục vụ cộng đồng”, “xây dựng văn hóa phục vụ cộng đồng” với phạm vi rộng và được cụ thể hóa vào quy định về chế độ làm việc của giảng viên. Các trường ở Thành phố Hồ Chí Minh sớm có quy định và thực hiện tốt văn hóa phục vụ cộng đồng như: Trường Đại học Mở, Đại học Quốc tế miền Đông, Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh. Riêng trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh, hàng năm đều ban hành Kế hoạch kết nối và phục vụ cộng đồng nhằm giúp cán bộ giảng viên, viên chức, sinh viên của nhà trường hiểu đúng về các hoạt động phục vụ cộng đồng, ứng dụng tư duy đổi mới sáng tạo để xây dựng các kế hoạch hành động phục vụ cộng đồng; lan tỏa những giá trị văn hóa phục vụ cộng đồng, thể hiện tính nhân văn trong đào tạo, tạo cộng đồng công dân tích cực

Để hoạt động phục vụ cộng đồng thực sự là một trong những nội dung của văn hóa học đường tại trường đại học cần tiếp tục đẩy mạnh các nội dung cụ thể như: Xây dựng mới hoặc cập nhật triết lý giáo dục, sứ mạng, tầm nhìn, giá trị cốt lõi và chiến lược phát triển của nhà trường có hàm chứa nội hàm của hoạt động phục vụ cộng đồng. Có kế hoạch cụ thể hàng năm về phục vụ cộng đồng và được triển khai, đánh giá. Xây dựng chính sách, đề án riêng cho hoạt động phục vụ cộng đồng nhằm hỗ trợ và cụ thể hóa các hoạt động phục vụ cộng đồng của nhà trường. Tổ chức bộ máy nhà trường nên có một đơn vị chịu trách nhiệm chính liên quan phục vụ cộng đồng để xây dựng, tổ chức triển khai, đánh giá và cải tiến các hoạt động [14, tr.35].

Thứ ba, xây dựng và thực hiện có hiệu quả cơ chế phối hợp giữa gia đình - nhà trường - xã hội trong giáo dục văn hóa học đường tại trường đại học

Để xây dựng văn hóa học đường trong trường học cần bắt đầu từ thầy và trò, nhưng để thành công cần có sự kết hợp từ gia đình và xã hội. Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII chỉ rõ: “Xây dựng môi trường văn hóa một cách toàn diện ở gia đình, nhà trường, cộng đồng dân cư, trong các cơ quan đảng, nhà nước, đoàn thể, doanh nghiệp để văn hóa thực sự là động

lực, đột phá phát triển kinh tế, xã hội, hội nhập quốc tế” [15, tr.262]. Môi trường giáo dục của sinh viên bắt đầu hình thành từ gia đình. Chỉ khi có sự kết hợp hài hòa giữa gia đình, nhà trường và xã hội thì những giá trị giáo dục mới mang lại hiệu quả và bền vững. Mỗi quan hệ giữa nhà trường - gia đình - xã hội là mối quan hệ biện chứng không thể tách rời nhau trong giáo dục văn hóa học đường, trong giáo dục, đào tạo, bồi dưỡng, rèn luyện nhằm tạo ra những sinh viên vững vàng về lập trường tư tưởng chính trị, có chuyên môn giỏi, có ích cho gia đình, cho xã hội. Trong mối quan hệ này thì gia đình là cơ sở, là tiền đề vững chắc trong xây dựng văn hóa học đường của mỗi sinh viên. Gia đình có vai trò quan trọng trong việc nuôi dưỡng, giáo dục, nâng đỡ suốt đời người, là môi trường lưu giữ, giáo dục, trao truyền các giá trị văn hóa dân tộc cho các thành viên trong gia đình. Việc giáo dục đạo đức, lối sống trong gia đình, còn giúp cho các thành viên gia đình gìn giữ được thuần phong, mỹ tục của gia đình, của cộng đồng, xã hội trong thời kỳ công nghiệp hóa, hội nhập quốc tế. Giáo dục nhà trường là bước thứ hai, tiếp nối của giáo dục gia đình. Khi sinh viên tham gia vào quá trình học tập trong các trường đại học để từng bước hoàn thiện trình độ học vấn, năng lực, tư duy, lý tưởng, cách sống, nếp sống của bản thân thì các trường đại học đóng vai trò lớn. Văn hóa nhà trường làm nên nét riêng, diện mạo của trường học và hỗ trợ tích cực cho việc nâng cao chất lượng nhà trường. Trường đại học là nơi đào tạo, bồi dưỡng con người, là tổ chức tiến hành các hoạt động văn hóa bài bản, hệ thống được chọn lọc và đạt chuẩn mực.

Môi trường văn hóa ở các trường đại học có ý nghĩa lớn giúp sinh viên trưởng thành hơn, suy nghĩ và hành động tốt hơn, sống có hoài bão, có niềm tin. Vì thế đây được xem là con đường ngắn nhất, trực tiếp nhất để giáo dục những giá trị nhân văn, giáo dục nhân cách, lối sống cho sinh viên phù hợp với yêu cầu của xã hội. Nhà trường và gia đình thường xuyên tạo mối liên hệ chặt chẽ với nhau để xây dựng văn hóa học đường. Để tạo sự gắn kết chặt chẽ giữa gia đình và nhà trường thì gia đình cần hỗ trợ tối đa cho nhà trường khi cung cấp thông tin cá nhân, sở trường và tạo điều kiện tốt nhất trong khả năng có thể về tinh thần và vật chất để sinh viên toàn tâm học tập, tu dưỡng, rèn luyện. Nhà trường hàng năm thông qua các tổ chức, phòng, ban, Đoàn, Hội gửi giấy khen, bằng khen (nếu sinh viên phấn đấu nỗ lực trong học tập và rèn luyện), thông báo rõ về kết quả học tập, rèn luyện đạo đức, xây dựng văn hóa học đường (nếu sinh viên chưa đạt yêu cầu hoặc điểm số tích lũy thiếu theo quy định) về từng gia đình để gia đình phối hợp với nhà trường trong hoạt động giáo dục. Mỗi thành viên trong gia đình phải thực sự trở thành người bạn để

con em mình được lắng nghe, chia sẻ. Mỗi gia đình hàng ngày luôn dạy con mình về lòng biết ơn, vì chỉ có lòng biết ơn giúp đứa trẻ được hoàn thiện. Giáo dục xã hội giúp sinh viên củng cố và làm phong phú thêm những giá trị văn hóa mà sinh viên được tiếp thu trong gia đình và sự giáo dục của nhà trường. Sự kết hợp giữa gia đình và nhà trường thông qua các tổ chức chính quyền địa phương để trao đổi thông tin để nắm bắt được đặc điểm tâm sinh lý, hoàn cảnh gia đình, môi trường sống của sinh viên từ đó tìm ra phương pháp tác động vào họ phù hợp đem lại hiệu quả cao nhất. Giáo dục văn hóa trường học không thể thành công nếu các nhà trường thực hiện một cách riêng lẻ, độc lập. Hoạt động này, luôn cần có sự phối hợp, chung tay giữa nhà trường, gia đình, các tổ chức chính quyền và xã hội. Nhà trường cần sự hỗ trợ, phối hợp với chính quyền địa phương trong việc đảm bảo môi trường cảnh quan xung quanh trường luôn xanh - sạch - đẹp, an toàn, an ninh trật tự; hạn chế các hàng quán gây mất mỹ quan đô thị, mất vệ sinh an toàn thực phẩm, các tụ điểm phát sinh tệ nạn xã hội, chơi game gây sao nhãng việc học hành ở xung quanh trường, quản lý sinh viên nội ngoại trú. Khó có thể xây dựng văn hóa học đường nếu thiếu môi trường văn hóa gia đình và xã hội. Nếu môi trường xã hội, đạo đức xã hội suy kém, giao tiếp, ứng xử xã hội có nhiều sa sút, sẽ là lực cản rất lớn để xây dựng và phát triển văn hóa học đường. “Kháng sinh” tốt nhất, “vắc xin” hiệu quả nhất giúp cho sinh viên trong các trường đại học chống lại những “căn bệnh”, virus độc hại từ văn hóa tiêu cực bên ngoài chính là sự kết hợp biện chứng, phối hợp nhịp nhàng, đồng bộ giữa ba yếu tố: Gia đình, nhà trường và xã hội. Ba yếu tố này hình thành nên môi trường văn hóa học đường tốt nhất cho mỗi sinh viên nói chung, học sinh trong các trường học nói riêng, góp phần xây dựng môi trường văn hóa học đường ngày càng hoàn thiện, tạo không khí thân thiện, lành mạnh, dân chủ, hợp tác trong các quan hệ giữa người quản lý (hiệu trưởng) với giáo viên, nhân viên; giữa thầy cô với thầy cô; giữa thầy cô với trò; giữa trò với trò; giữa nhà trường với cha mẹ sinh viên; giữa nhà trường với cộng đồng xã hội.

Thứ tư, nêu gương người tốt, việc tốt, vinh danh những điển hình về văn hóa học đường

Nêu gương người tốt, việc tốt, những điển hình về văn hóa học đường là một trong những biện pháp có hiệu quả cao nhất trong xây dựng văn hóa học đường. Chủ tịch Hồ Chí Minh lúc sinh thời từng khẳng định: “Một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền” [16, tr. 284] và “Lấy gương người tốt, việc tốt để hàng ngày giáo dục lẫn nhau là một trong những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng con người

mới, cuộc sống mới” [17, tr. 672]. Để xây dựng con người có nhân cách cao thượng, đạo đức trong sáng, đời tư giản dị thì nêu gương đóng một vai trò hết sức quan trọng. Trong cuộc sống hàng ngày, cách tốt nhất để tạo dựng được niềm tin đối với mỗi người là tấm gương người thực, việc thực ngay trước mắt. Cách tốt nhất để khiến mọi người làm theo là cái hay, cái tốt, cái đẹp, cái thiện. Nêu gương phải được tiến hành đồng bộ từ nhà trường học đến gia đình và xã hội. Trong gia đình thì cha mẹ, anh, chị là người có tác động ảnh hưởng trực tiếp đến con cái, người thân. Trong nhà trường, nêu gương phải từ trên xuống dưới, những người lãnh đạo phải là tấm gương cho cấp dưới, cán bộ quản lý giáo dục phải làm gương cho giáo viên, cán bộ công nhân viên và sinh viên trong trường. Thầy, cô giáo phải là tấm gương sáng đối với học trò. Sự gương mẫu của thầy cô trước sinh viên và mọi người ở môi trường sư phạm trong việc thực hiện các chuẩn mực văn hóa học đường luôn tạo nên những hiệu ứng tích cực đối với các em. Thực tế cho thấy, thầy, cô giáo có ảnh hưởng lớn đến nhân cách sinh viên. Mỗi lời nói, việc làm, hành vi, ứng xử của thầy, cô đều tác động trực tiếp đến sinh viên. Giáo viên là hình mẫu cho sinh viên là chuẩn mực để các em làm theo và tạo nên sự tôn trọng, yêu mến thầy cô giáo xuất phát từ tâm thức của các em. Tình cảm thầy trò rất thiêng liêng tạo nên nét văn hóa đặc thù. Muốn có trò tốt thì phải có thầy tốt. Điều đó cho thấy vai trò, ý nghĩa hết sức to lớn của hành vi ứng xử của giáo viên trong việc tạo nên môi trường văn hóa của trường học. Vì thế, mỗi giáo viên phải là tấm gương sáng, dẫn đầu trong mọi hoạt động xây dựng văn hóa học đường, luôn tích cực tạo dựng môi trường văn hóa - giáo dục trong trường học. Tấm gương của các thầy, cô giáo cũng tác động mạnh đến môi trường bên ngoài cộng đồng tạo ra những đồng thuận để xây dựng văn hóa nhà trường. Một khi nhà giáo ứng xử, tương tác văn hóa với các tổ chức, với các thành viên khác ngoài nhà trường là chỉ dẫn sống động để người học tập và noi theo. Để trở thành tấm gương cho mọi người, đặc biệt là thế hệ sinh viên noi theo, mỗi cán bộ, nhân viên, thầy, cô giáo trong môi trường sư phạm cần nắm vững và giải quyết tốt ba mối quan hệ chủ yếu: Đối với mình, đối với người, đối với việc. Trước hết, đối với chính mình: Đó là thái độ không tự cao, không tự đại, hoàn toàn không tự mãn, đặc biệt không kiêu căng. Đối với chính mình, mỗi người phải có thái độ cầu thị trong học tập nhằm nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ của bản thân, đồng thời luôn luôn ham học hỏi, biết lắng nghe sự phê bình của người khác, tự phê bình chính mình. Mục đích chính của vấn đề này nhằm phát huy những đức tính tốt đẹp, cái ưu và “sửa đổi lỗi làm việc” của bản thân, hạn chế và từng bước

kiên quyết sửa chữa những khiếm khuyết, mặt tiêu cực, hạn chế của chính mình. Cá nhân phải tự phê bình mình thường xuyên mỗi ngày, mỗi tuần như rửa mặt hằng ngày. Thứ hai, đối với người: Đó là thái độ chân thành, hòa nhã, khiêm tốn, yêu thương, quý trọng, đoàn kết tất cả mọi người, tuyệt đối không được đối trá, không lừa lọc. Đối với người dưới phải có tinh thần khoan dung và độ lượng, phải có tinh yêu thương mọi người. Thứ ba, đối với việc: Trong bất cứ hoàn cảnh nào, bản mình cũng phải thực hiện đúng nguyên tắc đặt việc công lên trước việc cá nhân, việc nhà, phải “đi công vi thượng”. Khi được giao bất cứ công việc gì thì phải gắng sức, chuyên tâm làm cho kỳ được. Công việc dù có khó khăn, gian khổ đến đâu nhưng xét thấy việc đó có ích cho mọi người, cho tập thể, thì phải hết sức thực hiện cho bằng được. Ngược lại, nếu công việc đó xét kỹ, nếu có hại cho mọi người, dù là rất nhỏ thì cũng không làm, phải hết sức tránh. Từ những yêu cầu cụ thể nêu trên, để xây dựng văn hóa học đường lành mạnh, cách làm thiết thực thứ nhất là các trường học cần tạo thành phong trào “nêu gương” – khen thưởng rõ ràng, minh bạch những tấm gương cán bộ, nhà giáo, nhân viên và người quản lý trong trường học thực hiện tốt văn hóa học đường. Chính những tấm gương sống của các cá nhân tiêu biểu, những mô hình nhà trường thực hiện tốt công tác xây dựng văn hóa ứng xử trong và ngoài trường sẽ tạo động lực để sinh viên học tập và noi theo. Thứ hai, các cơ quan truyền thông cần tăng cường đưa thông tin, nêu các tấm gương tốt việc làm tốt, hạn chế đăng tải các tin giật gân, gây sốc ảnh hưởng tới nhận thức không tốt của sinh viên về xã hội và cộng đồng xung quanh. Các thế hệ cha anh đi trước với lối sống tốt, nhân cách đẹp có ảnh hưởng lớn và là tấm gương để các thế hệ trẻ đời sau noi theo trở thành hiệu ứng tốt, lan tỏa trong toàn xã hội. Nêu gương tốt sẽ có hiệu ứng lan tỏa, tạo thành phong trào sâu rộng trong xây dựng văn hóa học đường bởi: Người tốt việc tốt như hoa nở mùa xuân, mỗi người tốt, mỗi việc tốt là một bông hoa đẹp. Cả dân tộc ta là một rừng hoa đẹp.

KẾT LUẬN

Văn hóa học đường là khái niệm xuất hiện từ nước ngoài và được sử dụng phổ biến ở Việt Nam hiện nay trong các cơ sở giáo dục. Văn hóa học đường trong các trường đại học được hình thành từ các mối quan hệ trong Nhà trường thông qua các hoạt động giảng dạy và học tập của giảng viên và sinh viên nói riêng, của cán bộ, công nhân viên và người học nói chung. Văn hóa học đường là một trong những nội dung trực tiếp được đưa vào quy chế của các trường đại học, góp phần quan trọng thúc đẩy, nâng cao chất lượng giáo dục, phát triển nguồn nhân lực, những con người có

đủ đức, đủ tài đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của sự nghiệp đổi mới và xu thế hội nhập quốc tế. Xây dựng văn hóa học đường lành mạnh, thân thiện, tích cực là nhiệm vụ cấp bách và rất quan trọng trong giai đoạn hiện nay của sự nghiệp giáo dục và đào tạo trong các trường đại học.

LỜI CẢM ƠN

Tác giả xin gửi lời cảm ơn chân thành đến Bộ môn Lý luận Chính trị và Ban chủ nhiệm Khoa Khoa học ứng dụng Trường Đại học Bách khoa, Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh đã luôn sẵn lòng chia sẻ và tạo điều kiện thuận lợi trong quá trình tác giả thực hiện bài viết.

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

Bài viết không có từ viết tắt

XUNG ĐỘT LỢI ÍCH

Bản thảo này không có xung đột lợi ích

ĐÓNG GÓP CỦA TÁC GIẢ

Bài viết là sản phẩm nghiên cứu của riêng tác giả. Tác giả bài viết là người trực tiếp sưu tầm tư liệu có liên quan đến nội dung bài viết, hình thành ý tưởng, viết bài và chỉnh sửa hoàn thiện bài viết.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo. Hội thảo Giáo dục Việt Nam 2021: Văn hóa học đường trong bối cảnh đổi mới giáo dục và đào tạo. [online]. [ngày 21/11/2021]; Available from: <https://moet.gov.vn/tintuc/Pages/tin-tong-hop.aspx?ItemID=7626>.
2. Lâm TTT. Hiệu quả văn hóa học đường cho sinh viên các trường đại học ở Hà Nội hiện nay qua khảo sát một số trường đại học đào tạo các ngành kỹ thuật. [Luận án tiến sĩ]. Hà Nội: Học viện Báo chí tuyên truyền; 2017.
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo. Thủ tướng Chính phủ phê duyệt đề án “Xây dựng văn hóa ứng xử trong trường học”. [online]. [ngày 10/10/2021]; Available from: <https://moet.gov.vn/tintuc/Pages/tin-hoat-dong-cua-bo.aspx?ItemID=5635>.
4. Đảng Cộng sản Việt Nam. Văn kiện đại hội toàn quốc lần thứ XIII. Tập 2. Hà Nội Nhà Xuất Bản Chính Trị Quốc Gia - Sự Thật; 2021.
5. Giang H. Nói thẳng là cũng có một số sinh viên chủ động gạ gẫm thầy. [online]. [ngày 31/12/2021]; Available from: <https://giaoduc.net.vn/loi-thang-la-cung-co-mot-so-sinh-vien-chu-dong-ga-gam-thay-post223422.gd>.
6. Chính phủ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Nghị định số 80/2017/NĐ-CP của Chính phủ: Quy định về môi trường giáo dục an toàn, lành mạnh, thân thiện, phòng, chống bạo lực học đường. [online]. [ngày 17/7/2017]; Available from: <https://datafiles.chinhphu.vn/cpp/files/vbq/2017/07/80.signed.pdf>.
7. Linh H. Bộ trưởng Nguyễn Kim Sơn nói về ‘bệnh thành tích’ trong giáo dục. [online]. [ngày 1/5/2023]; Available from: <https://tienphong.vn/bo-truong-nguyen-kim-son-noi-ve-benh-thanh-tich-trong-giao-duc-post1530730.tpo>.
8. Trang T. Văn hóa học đường - nhìn lại vấn đề “học thật, thi thật, nhân tài thật”. [online]. [ngày 18/11/2021]; Available from: <https://laodong.vn/giao-duc/van-hoa-hoc-duong-nhin-lai-van-de-hoc-that-thi-that-nhan-tai-that-975064.ldo>.

9. Hiếu N. Xây dựng văn hóa học đường trước hết từ tinh thần thực thi pháp luật. [online]. [ngày 21/11/2021]; Available from: <https://giaoducthoidai.vn/xay-dung-van-hoa-hoc-duong-truoc-het-tu-tinh-than-thuc-thi-phap-luat-post583895.html>.
10. Công đoàn giáo dục Việt Nam. Chỉ thị về nhiệm vụ và giải pháp năm học 2020 - 2021 của ngành giáo dục [online]. [ngày 4/9/2020]; Available from: <http://congdoangdvn.org.vn/index.aspx?def=556&ID=5040&CateID=548>.
11. Shen X, Tian X. (June, 2012). Academic culture and campus culture of universities. Higher Education Studies.. 2012. V.2. N.2. pp.61-65;.
12. Anh NH. Bản mô tả đề án thiết kế phần mềm quản lý hoạt động phục vụ cộng đồng [online]. [ngày 4/9/2020]; Available from: <http://hvpnv.edu.vn/bai-viet/chinh-sach-ket-qua-phuc-vu-cong-dong/ban-mo-ta-de-an-thiet-ke-phan-mem-quan-ly-hoat-dong-phuc-vu-cong-dong-5912.htm>.
13. Hào LV. Phát triển văn hoá trường đại học phù hợp với yêu cầu của Bộ tiêu chuẩn đánh giá chất lượng cơ sở giáo dục đại học 2017 của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Thành phố Hồ Chí Minh. Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn – Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh. Hội thảo quốc tế: “Văn hóa học đường đại học Việt Nam trong thời kỳ phát triển và hội nhập”, ngày 27/4/2018;.
14. Hào LV, Lương ĐĐ. Hoạt động phục vụ cộng đồng của trường đại học theo yêu cầu kiểm định chất lượng: thực trạng và mô hình, giải pháp phát triển. Hà Nội. Hiệp hội các trường đại học và cao đẳng Việt Nam. Hội thảo khoa học quốc gia “Bảo đảm và kiểm định chất lượng giáo dục đại học trên thế giới và ở Việt Nam”, ngày 23/10//2019;.
15. Đảng Cộng sản Việt Nam. Văn kiện đại hội toàn quốc lần thứ XIII. Tập 1. Hà Nội: Nhà Xuất Bản Chính Trị Quốc Gia - Sự Thật; 2021;.
16. Minh HC. Toàn tập. Tập 1. Hà Nội: Nhà Xuất Bản Chính Trị Quốc Gia - Sự Thật; 2011;.
17. Minh HC. Toàn tập. Tập 15. Hà Nội: Nhà Xuất Bản Chính Trị Quốc Gia - Sự Thật; 2011;.

Some solutions for building an educational culture at universities in the context of international integration in Vietnam today

Dang Thi Minh Phuong*

ABSTRACT

The document from the 13th National Congress of the Communist Party of Vietnam defines the education and training objectives in Vietnam towards "building a comprehensive, healthy, competent, and well-qualified Vietnamese individual, who takes high responsibility for themselves, their family, society, and the homeland". Building an *educational* culture within schools is one of the fundamental foundations for achieving those objectives, contributing to fulfilling the mission, values, and educational goals of the institution, following the moral-intellectual-physical-aesthetic direction. In order to develop human resources and meet the high-quality workforce demands of the Fourth Industrial Revolution and international integration in schools, the establishment of a healthy, democratic, open, and joyful academic culture is a crucial requirement for any universities aspiring for sustainable development. The article focuses on clarifying the concept of educational culture within schools, its achievements and limitations in its establishment, and subsequently proposes solutions for building an educational culture at universities in Vietnam in the current context of globalization and international integration.

Key words: culture, educational culture within schools, university, value system, international integration, the Communist Party of Vietnam

Industrial University of Ho Chi Minh City, Vietnam

Correspondence

Dang Thi Minh Phuong, Industrial University of Ho Chi Minh City, Vietnam
Email: dangthiminhphuong@iuh.edu.vn

History

- Received: 29-8-2023
- Accepted: 20-10-2023
- Published Online: 15-11-2023

DOI : <https://doi.org/10.32508/stdjssh.v7iS1.938>

Copyright

© VNUHCM Press. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International license.

Cite this article : Phuong D T M. **Some solutions for building an educational culture at universities in the context of international integration in Vietnam today.** *Sci. Tech. Dev. J. - Soc. Sci. Hum.* 2023, 7(S1):S140-S149.